

کمیسیون پنج انجمن جهانی متروپلیس

تهیه و تنظیم: اقبال معتضدی

۱۹۸۴ به ابتکار شهرداری پاریس و با حضور ۱۴ شهر مهم از سراسر جهان؛ بنیان گذاری شد و در سال ۱۹۸۵ در شهرونترال کانادا رسماً آغاز به کار کرد. متروپلیس تشکلی مابین شهرهای کلان مهم جهان است که در حال حاضر بیش از ۹۰ عضو فعال دارد و از کشور ایران، شهرداری تهران و مشهد و تبریز عضو این انجمن هستند.

اهداف متروپلیس

هدف اصلی متروپلیس عبارت است از ارتقای توسعه شهری پایدار در شهرهای بزرگ به منظور بهبود کیفیت زندگی شهروندان از طریق هدایت شبکه جهانی شهرهای کلان و نظارت بر فرآیند توسعه مناطق شهرهای کلان مهم در جهان و مسائلی نظیر شهرسازی و توسعه،

طی این یکصد سال، تهران تبدیل به شهری کلان در حد و اندازه سایر شهرهای کلان مهم جهان گردیده و ابعاد مدیریت آن از مرزهای ملی فراتر رفته، آثار بین المللی پیدا کرده و در این راه نیازمند همفکری، تعامل و همکاری با دیگر شهرهای مانند خود و نیز نهادها و سازمان های بین المللی شده است. شیوه های سنتی مدیریت دیگر پاسخ گوی چالش ها و نیازهای شدیداً فزاینده و پویای تهران نیست.

امروز اداره شهر کلان جهانی شده تهران، شیوه ها و سازو کارهای مدرنی را طلب می کند.

انجمن شهرهای کلان مهم جهان (متروپلیس) یک موسسه غیردولتی بین المللی است که با اهداف غیرانتفاعی و بدون وابستگی سیاسی کاری کند و حوزه فعالیتش، مدیریت شهری کلان است. این انجمن در سال

امروز با گذشت یکصد سال از شکل گیری نهاد "بلدیه" که نماد شهرنشینی مدرن و نوسازی و تجددخواهی منبعت از نهضت آرمان خواهانه و بالنده مشروطیت در ایران است، مذاقه در ماهیت و فرآیند برگزاری نشست کمیسیون شماره پنج انجمن شهرهای کلان مهم جهان (Metropolis) با موضوع ارزیابی عملکرد شهری کلان (Metropolis Measurement) که شعار "حکمرانی خوب و محیط زیست شهری (Good Urban Governance Environment And)" را سرلوحه فعالیت های خود قرار داده است؛ حاکی از واقعیت های نهفته در تحولات یکصد ساله اخیر در تاریخ مدنیت معاصر ایران به ویژه پایتخت آن، تهران است. با نگاهی گذرا به عنوان، محتوی و محل برگزاری این نشست به سادگی می توان دریافت که

اقتصاد، بهداشت و سلامت محیط زیست، حمل و نقل و ارتباطات .

مأموریت

ماموریت‌های عمده متروپلیس عبارتند از: ایجاد همکاری میان شهرها در خصوص مشکلاتی که کلانشهرها با آن مواجه هستند، معرفی و نمایندگان کلان شهرهای مهم جهان و همکاری با سازمان‌های بین‌المللی سازمان‌های شهری دیگر و جامعه شهری، تسهیل مبادله دانش و ارتقای همکاری در میان شبکه اعضاء، پیش‌بینی تحولات آتی در روند توسعه کلانشهرها، ارائه کمک فنی و مشاوره‌ای به اعضاء توسعه ایده بانک شهرها، توسعه شبکه همکاری میان زنان در مدیریت شهری.

کمیسیون‌های دائمی

انجمن متروپلیس، شش کمیسیون دائمی با عناوین زیر دارد که کارکرد آنها بررسی و ارزیابی اقدامات کلانشهرها در جهت تحقق اهداف متروپلیس بوده و هر کدام موضوع خاصی را تعقیب می‌نماید:

- ۱- مناطق زیست بومی
- ۲- تامین منابع مالی و خدمات زیرساخت‌های شهری
- ۳- احیای محلات و مناطق شهری
- ۴- حمل و نقل شهری
- ۵- ارزیابی عملکرد کلان شهری
- ۶- مدیریت منابع آب

در هر دوره سه ساله از عناوین کمیسیون‌های دائمی بر اساس جهت گیری‌های کلی متروپلیس تغییر می‌کند.

روابط تهران و متروپلیس

شهرداری تهران از سال ۱۹۹۲ به عضویت انجمن شهرهای کلان مهم جهان

(متروپلیس) درآمد. هرچند تا سال ۲۰۰۲ عملاً به دلیل مشکلات و تغییرات مدیریتی متناوب امکان حضور فعال تهران در اجلاس مجمع عمومی هیئت مدیره این انجمن در سئول، روابط تهران و متروپلیس وارد مرحله تازه‌ای شد و در حال حاضر تهران یکی از اعضای فعال و اثرگذار این انجمن جهانی است. از سوی دیگر شهر تهران به عنوان نماینده متروپلیس در بخش آسیای غربی و خاورمیانه سازمان جهان شهرها و دولت‌های محلی UCLG انتخاب شده است.

تهران در کمیسیون پنج

شهرداری تهران از سال ۲۰۰۲ (آغاز فعالیت کمیسیون‌های کاری متروپلیس) در اجلاس‌های سالیانه کمیسیون مزبور حضور فعال داشته و در سال ۲۰۰۴ نیز با همکاری این کمیسیون، کارگاه آموزشی شاخص‌های شهری را برای تعدادی از مدیران و کارشناسان ارشد حوزه‌های مختلف شهرداری تهران برگزار نموده است. تهران در نشست استانبول ۲۰۰۳، برنامه اقدام برای طراحی و سیستم ارزیابی عملکرد و رصد خانه شهری خود را ارائه نمود .

در اجلاس ونکوور کانادا نیز گزارشی از سیاست‌ها و برنامه‌های مدیریت شهری تهران برای تحقق توسعه پایدار، حکمرانی خوب و نیز اهداف توسعه هزاره ارائه شده و در همان مقطع، متروپلیس با برگزاری نشست سال ۲۰۰۷ در تهران و کارگاه آموزشی مربوطه در مشهد موافقت کرد.

تاسیس مرکز نظارت همگانی ۱۸۸۸ را می‌توان به عنوان گامی به سوی ایجاد رصد خانه شهری محلی تلقی نمود . هدف این سامانه تضمین دقت سیاستگذاری و

برنامه‌های مدیریت شهری و کیفیت و کمیت مناسب خدمات ارائه شده به شهروندان است .

کمیسیون شماره پنج متروپلیس

کمیسیون شماره پنج متروپلیس با عنوان ارزیابی عملکرد کلان شهری، که از سال ۲۰۰۲ فعالیت خود را آغاز نموده است، یک پروژه مشترک میان متروپلیس و مرکز اسکان بشر سازمان ملل است که جهت حمایت از تشکیل سیستم‌های ارزیابی عملکرد شهرهای کلان، مکانیزم‌های نظارت، ظرفیت سازی رصدخانه‌های محلی شهری، مستند سازی اطلاعات مبتنی بر فرآیندهای برنامه ریزی در شهر طراحی و ایجاد شده است .

از سوی دیگر همه ما به خوبی آگاهیم، کلانشهرها در حال حاضر با تغییراتی که در نقش آنها به وجود آمده؛ تأثیراتی فراتر از برخی از کشورها در اقتصاد جهانی دارد. در بسیاری از نقاط دنیا، شهرهای بزرگ، همچنان محرک اقتصاد کشورها به عمل می‌آیند و نقش مؤثری را در توسعه اقتصادی و همکاری‌های منطقه‌ای ایفا می‌کنند به علاوه شهرهای کلان در آینده‌ای نه چندان دور باید به مکان‌هایی برای توسعه و رفاه انسان‌ها تبدیل شوند. فضایی مناسب برای کسب و کار زندگی با کیفیت، امنیت بیشتر، ارتقاء معنویت و در نهایت برخورداری از اوقات فراغت بیشتر، از ویژگی‌های زندگی در کلانشهرها خواهد بود. این دستاوردها به خصوص در سایه به کارگیری تکنیک‌های پیشرفته و در نهایت فراهم کردن فضاهای مجازی ارتباطی میسر خواهد بود تا شهروند آینده بتواند به جایگاه راستین خود در جامعه آینده دست پیدا کند. از حدود سه قرن پیش تا کنون، تهران از یک

روستای حاشیه‌ای در کنار تمدن باستانی "ری" به یک کلانشهر مهم منطقه و جهان تبدیل شده است. تهران به عنوان مرکزیت سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران، دربردارنده شهروندانی از همه اقوام، ادیان، زبان‌ها و فرهنگ‌هایی است که خود را "ایرانی" می‌نامند. تلاش و برنامه شهرداری تهران، تقویت هویت و انسجام فرهنگی تهران برای نقش آفرینی موثر در مناسبات جهانی است. شهرداری تهران با درک آرمان‌ها و خواسته‌های شهروندان و شرایط جهانی شدن در تلاش است از یک نهاد خدماتی صرف به یک نهاد پویای اجتماعی تبدیل شود و در این مسیر برنامه ریزی‌های متعددی را جهت تقویت هویت ملی و نقش آفرینی در فضای جهانی انجام داده است. ما با درک جهانی شدن، می‌خواهیم موانع گفتگو تبادل میان فرهنگ‌ها، تمدن‌ها را برداریم و داشته‌های خود را در سطح جهانی عرضه کنیم و در مقابل از تجربیات دیگر فرهنگ‌ها، تمدن‌ها و شهرها بهره‌مند شویم.

ما در تهران، مصمم به توانمندسازی مردم برای مشارکت در زندگی عمومی خود از طریق تقویت نهادهایی چون شوراها، شورایی‌ها و کانون‌های گفتگو و مشارکت محله‌ای هستیم.

امید است طی سال‌های آینده، تهران با اتکا به فرهنگ غنی خود و بر مبنای ایده حکمرانی خوب شهری که در حقیقت تسریع‌کننده مفاهیم شایستگی مدیریت و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان است، نقش شایسته‌ای در عرصه جهانی ایفا نماید.

سخنران بعدی ژوزف روج (دبیر کل انجمن متروپلیس) بود. او می‌گوید:

در کلان‌شهرهای دنیا چیزی حدود ۱۰۰ شهر، عضویت دارند و هدف ما این است

که یکی از بازیگران اصلی صحنه جهانی شدن باشد و ما در خصوص موضوعات سیاسی و اقتصادی و اجتماعی فعالیت می‌کنیم و متروپلیس یک تلاش کلیدی انجام می‌دهد و جهانی شدن حرکت بازیگران مختلف را طلب می‌کند و همچنین طرفین ذینفع مختلفی دارد. ما می‌خواهیم درک بهتری داشته باشیم از وضعیت اخیر جهان و بدانیم که این تغییرات چه هستند؛ ما سعی می‌کنیم راه حل مناسبی برای آن پیدا کنیم. البته بعضی از فرآیندها را نمی‌توانیم کنترل کنیم. اما می‌خواهیم راه حل‌هایی برای پیامدهای محلی این تحولات بین‌المللی پیدا کنیم و با طرح آنها راه حل محلی و بازیگران محلی بودند که فرآیند جهانی شدن را در ابتدای امر راه‌اندازی کردند. امیدواریم که به سراغ بقیه بازیگران جهانی هم رفته و بتوانیم آرزوها و امیال شهروندان دیگر کشورهای جهان را هم تأمین کنیم، در مورد کمیسیون و شاخص‌های اداره خوب شهری در این کنفرانس صحبت خواهیم کرد و می‌خواهیم تأثیر بگذاریم بر روی این شاخص‌ها و چارچوبی مشخص کنیم برای این شاخص‌ها تا ببینیم که چه کارهایی را باید انجام دهیم. ما چهار قدم اصلی را باید برداریم که بارها تکرار شود و البته اهداف مشخص داریم که در کشورهای عضو به صورت کمی و کیفی باید مطرح و پیگیری شود و ما بررسی می‌کنیم تا ببینیم آیا به اهداف خود دست پیدا کرده‌ایم و در این جلسه هم به دنبال موضوع هستیم تا اگر راه‌کج می‌رویم، آن را اصلاح کنیم اگر درست می‌رویم آن را ادامه دهیم و ما نه تنها موضوعات محلی بلکه موضوعات کلان شهری که مرتبط می‌شود به جهانی شدن را نیز بررسی می‌کنیم.

در همایش کمیسیون پنج متروپلیس که با موضوع حکمرانی خوب و محیط زیست شهری در ۲۹ خرداد ۱۳۸۶ در هتل استقلال تهران برگزار شد، شهرهای آستانه (قزاقستان)، ابیجان (ساحل عاج)، استانبول (ترکیه)، اصفهان (ایران)، ایروان (ارمنستان)، بارسلون (اسپانیا) بیروت (لبنان)، پاریس (فرانسه)، تاییز (یمن)، تبریز (ایران)، ریاض (عربستان سعودی)، شیراز (ایران)، قم (ایران)، کابل (افغانستان)، کرج (ایران)، کوتونو (بنین)، مانیل (فیلیپین)، مدینه (عربستان سعودی)، مسکو (روسیه)، مشهد (ایران)، ملبورن (استرالیا)، منامه (بحرین)، مونروویا (لیبریا)، ونکوور (کانادا) دعوت داشتند که برخی از آنها موفق به حضور در نشست نشدند.

در این نشست، استادان دانشگاه، نمایندگان مراکز علمی، پژوهشی، نمایندگان سفارت خانه و سازمان‌های بین‌المللی در تهران، مقامات دولتی و محلی و کارشناسان و صاحب نظران مدیریت شهری حضور داشتند.

اعضای هیئت رئیسه این جلسه عبارت بودند از ژوزف روج دبیر کل انجمن کلان‌شهرهای جهان (متروپلیس)، دکتر مسعود کرباسیان معاون خدمات شهری شهرداری تهران، خانم ماری لوین هماهنگ‌کننده کمیسیون شماره پنج متروپلیس، دکتر پورموسوی مشاور شهردار تهران و رئیس مرکز مطالعات راهبردی، پروفیسور دیوید ویلموث، دکتر صدیقه ببران به عنوان مدیرتور. ■

منبع: "همگامان" هفته‌نامه داخلی شهرداری تهران